

*Дејан Сџојиљковић*

## **ПУСТИЊА БЕСКОНАЧНОСТИ "ЕЛАЗАР", ЗАБОРАВЉЕНИ КЛАСИК ДОМАЋЕГ СТРИПА**

(Дејан Ненадов - *Елазар* (стрип албум)  
УППС Београд, 2006)

Све је почело фантазмагоричном сликом дворца/града уклесаног у камен. Кадар је био довољно велик да попуни читаву страну. Тај тотал града развио се у причу "Смрт у Вавилону" и тако је Дејан Ненадов, сликар рођен у Новом Саду 1966. кренуо у стварање једног од најбољих остварења у историји домаће девете уметности.

Ненадова је још почетком осамдесетих (тачније, 1982.) Душан Вукојев одвео у "Маркетпринт" тадашњег престижног издавача и упознао са директором и главним и одговорним уредником. Две табле стрипа "Стражар" биле су довољне да Ненанадов потпише свој први професионални уговор. Прва епизода "Елазара" настала је две године касније, и за њу је добио прву награду на конкурс часописа "Видици", а читав серијал од пет епизода стваран је у периоду од две године. Баш као што је то некада чинио Хал Фостер, и Ненадов је на таблама педантно уписивао месец и годину настанка.

Коначно, свих пет прича обједињено је двадесет година касније у стрип албум који као издавач потписује Удружење за промоцију и продукцију стрипа из Београда као првенац у својој едицији "Хоризонти". Ова збирка садржи епизоде: "Вечна птица", "Ружин дворац на брду Митлах", "Бунар", "На пољима ђавоље траве" и поменуто "Смрт у Вавилону" која је прва нацртана, али хронолошки је последња, завршна прича. Уводни есеј написао је Марко Стојановић, а поред истог, на крају је убачена и биографија Дејана Ненадова. Сви

примерци су нумерисани и, што је редак случај у нас, потписани од стране аутора.

Чак и лаик не може да, ишчитавајући албум, не примети да две деценије које су прошле након настанка овог стрипа не утичу на перцепцију самог дела. Маестралан цртеж, детаљан и функционалан, са стилем и поетиком која се мењала из епизоде у епизоду, борхесовско вишеслојне приче са поентом која не долази на прву лопту делују зрело, убедљиво и што је најважније - савремено.

Оно што још више шокира јесте чињеница да је у време стварање овог стрип ремек- дела Дејан Ненадов био још увек средњошколац.

Не кријући да му је са литерарне стране Борхес највећи узор (толико да се његов портрет појављује у самом стрипу на последњој страни приче “На пољима ђавоље траве“) Ненадов је цртачку вештину учио од класика попут Билала, Моебиуса, Хермана... Нижући табле препуне мајсторски нацртаних кадрова, он приповеда легенду о мистичном кагану Елазару, владару велике државе у пустињи, човеку високог морала, велике мудрости и неутаживе страсти према животу. Стрип није везан стриктно за одређено место или период у историји, што га на неки начин чини универзалним, а само име главног јунака је на моменте другачије у транскрипцији што, по самом признању аутора, даје привид апокрифности. Архитектура и костимографија не припада ниједној препознатљивој епохи али има упориште у неким реалним историјским тенденцијама тако да је мешавина стварног и фантастичног. То се показало као добитна комбинација, јер док читате стрип имате утисак да је пред вама неко изгубљено историјско дело које за тему има стварне личности и догађаје који су се заиста десили. А онда вас Ненадов изненади кадром који изгледа попут разгледнице са неког другог света, на пример: цртеж замка на четвртој табли приче “Ружин дворцац на брду Митлах“ где исти подсећа истовремено на исламску богомољу, православну цркву и дело неког звезданог архитекте. Магија проткана сетом, историја проткана маштом, религиозност проткана мистицизмом и Ненадовљев цртач проткан стилским и цртачким бравурама чини приче о Елазару једним од најубедљивјих домаћих стрипова, нешто што у многим сегментима још увек није досегнуто и превазиђено.

Специјално за ову прилику, аутор је урадио и насловницу за албум и то техником уље на платну. На њој видимо Елазара као замишљеног мистика, загонетних очију и пуних, животних усана, иза њега је вечита и бесконачна пустиња и арабескни обриси чаробног града. Стиче се утисак да Ненадов још увек није изгубио ону стваралачку нит која га веже за овог јунака и да у себи крије још неку причу о великом кагану замишљеног лица. Иако је стрип напустио одавно, због, како каже, убитачне комбинације лоших сценариста и још горих

издавача/трговаца који уметност третирају као робу, он не искључује могућност стварања неких нових прича о Елазару.

Када се осврнемо на историју девете уметности на овим просторима, нарочито на њен врхунац у осамдесетим, можемо видети вагетромет идеја, стилова и поетика. Ипак, у маси квалитетних остварења и аутора, “Елазар“ Дејана Ненадова има своје посебно место. Због тога, као и чињенице да је стрип у данашњој Србији деградиран и отеран на маргину (што због кривице дежурних мудријаша који у њему нису видели “уметност“, што због аутодеструктивног учинка неких “људи од стрипа“) остаје итекакав жал над чињеницом да се Дејан Ненадов данас бави искључиво сликарством и то тамо далеко, у Амстердаму, где живи још од 1992.

Парадоксално, “Елазар“ није само вансеријски добар стрип већ и конкретни доказ у шта је могла да се изметне домаћа стрип сцена. Баш као и у авантурама пустињског кагана, једно око домаћег стрипа гледало је у раскошне чаробне градове, а друго у голу, беживотну пустињу. Оно што данас имамо плод је такве шизофреније.